

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	2

— Hirdetések díjazás szerint. —

Régi jóslat szerint a mostan trónra lépő pápa „lángoló tűz” lesz.

A mint az eddigi adatokból egyénisége kidomborodik, igenis tűz lesz — a szeretet tüze. Egész életében a krisztusi szeretetnek hódolt, ezt gyakorolta s ezzel kereste meg széles körének viszont szeretetét és becsülését. Trónra lépése a világ minden részében megnyugvást és elégtételt kelet.

Azt a választást a Szent-Lélek vezette, tehát jónak, helyesnek kell lennie eredményében is.

És mi, a kath. világ, megnyugszunk, mert bizunk és hiszünk. Bizunk és hiszünk abban, hogy Szent Péter hajója az ellenséges hullámok csapkodása közben is biztosan és szilárdan fog állni, mert kormányosa Isten küldötte és Krisztus földi helytartója.

Nem-e csodálatos s az emberi számításokat leromboló az eredmény azért is, mertime a választás arra esett, a kiről szó vagy egyáltalán nem volt, vagy csak kis mértékben.

Az emberi számítást megsemmisítve tört elő az „ignis ardens” Velence pátriarkai székéből.

A katolikus Egyház tiszta és pártatlan demokratizmusa most is bebizonyosodott.

Szegény, földművelő családból származott és az egyházi hierarkia valamennyi fokozatán saját érdemei útján nyomról-nyomra haladt, míg eljutott a legmagasabbra. Elfoglalta a világ legrégebb és legdicsőbb trónját. Ismétlődött a majdnem kétezer éves történet. A szegény halász — az Egyház feje. A szegény földműves fia most fejedelmeknek és királyoknak atyja, a világ kormányzója, Jézus Krisztus földi helytartója.

Elfoglalta azt a dicső trónt, mely osztályosának börtönt juttat, azt a dicső trónt, mely szenvedések szakadatlan láncolatának volt s talán lesz tanuja.

De a mostoha és gyászos idők közepette sincs csüggedés, hanem van vigasz és remény, mert meg vagyunk írva: „Ime, én veletek maradok a világ végezetéig.”

Egyházunk isteni Alapítója e szavaival kijelentette az Egyház megdönthetlenségét. Lehet tehát a világnak bármily folyása, politikai áramlatok egymáson áttörhethetnek, egymást embereikkel, képviselőikkel elsöpörhetik, hangzatos jelszavak szalonghatnak, röpködhetnek a világban szerteszt — az Egyház rendületlenül áll a kösziklén.

Hiába hangzik tehát egyik-másik oldalról, hogy X. Pius életében nem foglalkozván politikával és diplomáciával, az Egyház politikai vezetésére nem lesz megfelelő. Örök igazságok, megdönthetetlen elvek kormányozzák az Egyházat, melyek örök időkre szólók. A Szent Lélek pedig világot gyújt a világ fejének lelkébe s ez a világosság a pokol sötét szövevényeit elsöpri s az isteni kegyelem erőt ad neki megküzdeni a feltámadó ádáz ellenségekkel.

Örvendjünk tehát bátran, félre téve minden kishitűséget, mert hamarosan megszűnt a mi árvaságunk.

Az emberiség ismét vezetőt kapott, aki békét hirdet a világnak, aki szeretetének melegével megnemesíti a szíveket, aki az isteni igazságot eljuttatja a világ minden zugába.

Örvendjünk mi magyarok sokszorosán, mert az új pápa szeretete irántunk már régebb óta megnyilatkozott, s igyekezzünk ezt a szeretetet megérdemelni és megtartani.

Lelkünk benső hódolatával köszöntsük az új pápát s imádkozzunk dicsőséges uralkodásáért.

Venite, exultemus!

Az új pápa életrajza.

Az új pápa: del Sartó József a híres festő, Andrea del Sartó családjából származik.

A család később, mint annyi más történeti név viselője elszegényedett s a del Sartók annyira jutottak, hogy szegény földművesekké lettek Riese-ben.

Del Sartó József 1835 június 3-án született, tehát éppen hatvanéve esztendő, s ugyanabban a korban jut a pápai trónra, mint XIII. Leo. Tizenöt éves korában kispap lett Trevisóban, huszonkét éves korában papnak szentelik, miután tanulmányait Trevisóban és Padovában, az akkor még osztrák városokban, a kétéfű sas jogára alatt fényes eredménnyel befejezte, a nélkül, hogy valaha szükségesnek látta volna azokat Rómában tökéletesíteni. S akkor végigment az egyházi hivatalok egész latorjáján. Káplán az ősi Castellfranco-ban, plébános Tromboló-ban és Salzano-ban s csaknem negyven éves, mikor püspöke figyelmes lesz rá s meghívja a trevisói papnevelőintézetbe lelki igazgatónak, megteszi az egyházmegyei hivatal vezetőjének, kanonoknak; majd a püspök halála után kanonok-kollégái kintüntették bizalmukkal s a székesedés idejére káptalani helytartónak választották meg.

Nehez viszonyok között bajlódott a fiatal plébános. Az olasz papság általában kissé hidegen viselkedett az olasz nemzeti mozgalmakkal szemben, mert ezek erősen antiklerikális színezettel kezdődtek és folytatódtak; azért ragaszkodott tehát az a papság az osztrák uralomhoz, a mely addó dolgában nagyon kímélte az olasz államait, úgy hogy még most is sőhajta emlegetik Felső-Olaszországban. Ebben a kétségeskedésben del Sartónak is volt része s ezért kiáltották ki az olasz honfiak hazatérőnek, de tisztelték benne a kitünő lelkipásztort, aki elt-hat népe testi és lelki jóvoltáért.

Az agasztán IX. Pius nem vette észre ebbeli működését, de XIII. Leo figyelmét nem kerülte el s hirtelenében a nélkül, hogy del Sartó

várta volna, 1884-ben kinevezte mantovai püspöknek.

Akár plébános, akár püspök volt del Sartó, rokonairól nem feledkezett meg, de sorsukon csak könnyített s nem emelte őket magasabb társadalmi rétegbe. Anyja még el, tehát megérte fiának fölmagasztalását s nem mult elszűnt, hogy az egyházfejedelem szerény sorsú parasztasszony anyját meg ne látogatta volna Riese-ben. Két testvére Velencében még most is trevisói contadina parasztruhában jár; egyik öseése otthon szatócs, a másiknak oszteriája van.

Mantovában nem volt tovább kilenc évvel, 1883 június 2-án lett velencei pátriárka. Az az érdekes, hogy ezen a széken ült 1827-ben egy magyar ember: Pyrker László, aki magyar léterre nagyon közepes német hősköltevényeket írt, s később a viszonylag szegényesen dotált velencei pátriárkaságot a fényes jövedelmű egri érsekséggel cserélte föl.

Ezután évről-évre tapasztalták az olasz hazafiak, hogy a pátriárka mindinkább befőbb kerül az uralkodó család kegyelmeibe.

Del Sartó hirtelen emelkedése is mutatja, hogy nem közönséges ferflával van dolgunk. Elégge zárkózott jellemű ember, azért nagyon kevesen ismerik; de ez semmit sem von le szeretetreméltóságából, bonhomijából, ami annyira megy, hogy a velencei gondolatok is imádják; leterdeltek előtte, ha áldását adta rájuk s egyhangu volt közöttük a vélemény, hogy az az áldás biztosítja nekik a menyországot. Ezek a gondolatok is telivér velenceinek nézik, s ilyenek szeretik; a velencei nép pedig ezerszámra kísérté gondoláját a pályavárhoz, mikor Rómába útazott s szerető bizalmasodással kiáltották neki oda:

— Viva del Sartó, il papa novello!
A non rivedereli! Eljen az új pápa! Ne lüssuk egymást vizsout! S tényleg nagy kérdés, a jövő egyik legfontosabb problémája: vajjon X. Pius pápa el fogja-e valaha hagyni a Vatikánt.

XIII. Leo és bíboros kollégáinak szimpátiáját, közkedveltségét és népszerűségét del Sartó

József főleg annak tulajdoníthatja, hogy a keresztény szocialista mozgalmaknak apostola volt. Ezeket tudvalevőleg Olaszországban jellemzőbben keresztény demokráciának nevezik. Paganuzzi gróf, ennek a demokráciának egyik oszlopa, kebelbarátja volt s bizonyára meg is marad a X. Pius pápa jó és bizalmas emberei között.

Megkoronázni most a nyár derekán nem fogják, alkalmasint öszre halasztják ezt az ünnepeket. (Ez csak feltevés. Szerk.) Ezt a koronázást évenként megünneplik, már pedig Róma augusztusban üres, diplomata, arisztokrata, bel- és külföldi előkelőségek menekülnek belőle: idegenek nincsenek ilyenkor az örök városban; már pedig kívánatos, hogy az ilyen, évente ismétlődő ünnepeket fényes közönség és nagy tömeg nézze végig.

Del Sartó megválasztásában a katolicizmus demokráciája nagyszabásan nyilatkozott meg. A szegény trevisói parasztfu most a világ legelső és legrobbib trónján ül, a melyre úgy jutott, hogy hercegeket, grófokat, bárókat, örögrófokat, milliomasokat, duszagzad egyházfejedelmeket győzött le a mostani pápaválasztásnál.

(B. H.)

A politikai botrány. Mindenek előtt előre hoesztünk valamit. Ne tessék ezért az írásért senkit gyanúba fogni. Azért mondjuk ezt előre ki, mert most az egész világ gyanús.

Gyanús az is, a ki az ország színe előtt bejelentette, hogy szemérmetlen és beestelen eszközökkel próbálták letéríteni a tisztességes útról.

Vannak pártok, vannak osztályok, akik azt mondják, hogy ez a próba ha nem is volt helyes, de el nem ítelhető. Legyünk már egyszerű őszintek — mondjuk mi. És éppen azért, mert a következő sorokban talán sok olyan lesz, ami egy vagy más helyt nem tetszenek; tessék azt egészen a szubjektív ítélet számlájára írni csupán csak azért, hogy senki se jöhessen gyanúba, mert ma mindenkit meggyanúsítanak. Mikor a már világszerte ismeretes politikai botrány felzúdította a leglegmatikusabb kedélyekt is: akkor azt hitte mindenki, hogy majd a parlamenti

TÁRCA.

Emlékezzünk régiékről.

II.
(Folytatás.)

Nem lenne teljes a kép, ha Gábor János tanárunkról még fel nem említeném a következőket.

Sok-sok mondása, tanítása letörölődött az emlékezet védtelen táblájáról. Az idő, a hosszú idő mindent elmos, mindent meg- és elbocsát!

A büntető törvények a bűnös üldözésére a eseklemény napjától kezdve leghosszabb terminuskép 20 évet, a polgári törvények a keresetekre 30 évet szabnak ki; ezen időn túl „szabad a lég” mindenkinek. A gyilkos húsz év mulva büntetlenül az örökösök orra alá füstöl; a vagyontrábló harmincz év multán szemünkbe nevet! Minden elévül, mindenre beáll az „ekzicium”.

Egyben ellentmondok! A jótéteményre nem dukál, nem kvadrál az elévülés! Így a „tanítványi hála” sem évülhet el, nem vész ki, csak az évek, mint a finom pókhálószálak lassanként befátyolozzák azt!

Harminc éven jóval visszaemlékezve nem juta a múltkor eszembe tanáramnak egyik-másik szép mondása, oktatása.

1864. vagy 65-ben beteg volt. Javították

*) Lásd a Közművelődés 26. számát.

a Jeriko — közállamot és a városban lakott egy szuk s sötét udvari szobában.

Naponta kétszer is látogatám és látva a nagy sanyarúságot, mondtam:

— Főtisztelendő ur! A szentírás is mondta már: „nem jó az embernek egyedül lenni!”

Ekkor mondta: „Tudod iam, Quidquid superi volunere, peractum est! Aztán nem is oly nehéz már:

Durum, sed levius fit patientia, quid corrigere est nefas!

Aztán elkezdé idezni az auktorokat az asszonyokról, kikkel mindig hadi lábón állott.

— Ird csak fel, mondta:

„Qui ca . . . uxor . . . lit . . . ca . . . atque dolor . . .

— No most add ide, hol vonást csinálók, ird utána majd fenn, majd alatt.

És lett:

Qui ca ^{ret} uxor ^e lit ^e ca ^{ret} atque ^e dolor ^e ^{pit} ^{em} ^{em} ^{em} ^{pit}

— Lásd a papokról a felső részen, a világiakról az alsóban az igazságot. Fordítsd le. Megtevév.

Fenn: { Az asszonyoktól távol
Békén vagy baj-hábortól!

Alatt: { Ki házához asszonyt hoz
Kötyve lesz perpatvarhoz.

Másnap mikor felkeresém, újra megjutalmazott egy jelvet mondattal. Mintha csak álmokertele éjjelen arról gondolkozott volna.

— „Sunt tria damna domus: imber, mala femina, fumus!”

— Fordítsd le, addig nem megy el.

Fordítam: „Füst, záporosó és rossz feleség, E háromtól házad óvja az ég!”

Azon ellenvetésemre, hogy hát voltaképen ezen versben is a feleség csak ha rossz: atok a házra, felel:

— Tudod, Ex una disce omnes!

— Főtisztelendő ur, hát az anyánk is feleség volt.

— Igen, igen, duzzogott az öreg — az anyánk jó asszony volt és azért is csak egy volt a világon!

Az iskolában szójárása volt: „Ne handabandazzál!”

E szót is megmagyarázta. A római cirkuszban szünet közben fölvonultak az „andabaták”, (andabatae) kik teljesen zárt, látónylás nélküli sisakkal vívtak, vágtak jobbra-balra a közönség nagy nevetésére.

A deák is hü bele Balázs módjára öszzevissza csacsog mindent.

Klasszikus könyvei sürü oldalos vagy alsó vonalalatti magyarázatokkal volt tele.

Megmondta, e kiadásokat, úgy hívják:

„In usum Delfini”.

A királyfiak, a trónörökösök részére szerkesztettek ilyeneket, hogy azok jobban megértsek. Tehát a „Dauphin-ért”, a trónörökösért és nem a csethalakért, delfinekért csináltak e könyveket, különben ezek részére ma sem nyomtatnak könyvet, ezek analfabéták! . . .

tette, volt tanítványai most is sokat tudnak mondani az ő erős fajszeretetről, nemzeti érzéséről.

Mint előadónak pedig sok mindennel kell foglalkoznia, sok mindennek kell utána néznie. Értenie kell pénzügyhöz, gazdálkodáshoz, üzlethez, tanügyhöz s a jó Ég tudná még mihez. Ezt a sokoldalúságot senki sem szophatja az újjából. Tanulni kell, de sokat. Ő megtette. A status dolgaiban, ügyeiben élő lekszykon. Mindenről tud felvilágosítást adni, mindennek tudja kezdetét, folytatását s a végződésre tud tanácsot szolgálni. A legkisebb ügydarab is az ő kezén megy keresztül. No hát biz ez megviseli az idegzetet! Az övét azonban nem tudta meggyöngíteni. Legalább állandó jó kedélye, rugókonysága, szellemének frissége ezt bizonyítja.

Rengeteg dolga mellett rá ér társadalmi akciókban való munkás részvételre is. Különösen sokat dolgozott faja, a székelység érdekében. Felolvas, buzdít, tanácsot és tesz. Példa reá a kézdívásárhelyi főgymnazium. Hogy ez az iskola főgymnaziummá nőtte ki magát, abban neki oroszlánrésze van. Földieit akarta bevezettetni a muzsák csarnokába, hogy művelt, életképes nemzedék kerüljön ki arról a vidékről. Jubileuma alkalmából ismételt 1000 koronával járult az intézet fejlesztéséhez.

Az ilyen munkásság önmagában hordja jutalmát, de azért a külső elismerést nem szabad tőle megvonni. A mi elismerésünknek és tiszteletünknek értéke esekély ugyan, de mert Erdély minden zugában levő olvasóink, kik ugyszólván mind személyes ismerősei a jubiláló apát Urnak, hozzá járulnak, értéke és súlya megnövekszik.

Mint a huszanhatodik évfolyamát járó Köz-művelődésnek egykori tevékeny szerkesztőjét is szívólvőldözöljük s kívánjuk, hogy jöögés-ségben, friss szellemi erőben még sokáig fejthesse ki szívós munkásságát a kath. tanügy javára, édes hazánk hasznára.

Isten éltesse!

Nekünk pedig a esend megtöréséért adas-
sek elnézés.

„Si Deus non custodiat Urbem

Frustra vigilanti qui aedificat eam!”

—Hát fiaim elmondom Fehérvár epigrammját, nehogy ti is amugy járjatok. Károly eszászár idejében a vár alapkövére ezt vették a többek között:

IVLIA NATA FVI; CAROLVS VIM RObVR
ET AVXIT: IVLIA SInLIBEAT, NVNC
CAROLINA VoCER!

Felíratta a táblára. Megmagyarázta, hogy jön ki belőle az építés befejeztének évszáma is vagyis 1715.

A legközelebbi órára megvolt a magyar fordítás is. Nem kaptam érte parolát, de $\frac{3}{4}$ jelest.

Szende szép Fehér Julia
Oh mi is történt Te veled?
Jött erővel Káro úrfi
És elrabolta szép neved!
Igy jár a kit férjhez adnak,
Elvesztí a családnevet . . .
Te keresztneved is vesztéd,
S neved így Káros Lina lett! . . .

Mint említém a büntető törvény szerint bármily főbenjáró kimerre 20 év múltán beáll az elévülés és a esekelvő nem büntetettik! Minthogy fenti vers gyártása óta 36 év járt le, ergo az exceptio alapján úgy vélem — ma már büntetlenül írhattam ezt le.

Rejőd József.

A ftdő plebánosok figyelmébe. Azt mondja a közmondás: „A jó pap holtig tanul”, hogy mennyiben áll a közmondás, azt mindnyájan jól tudjuk. Nap-nap után hívekkel lévén bajunk, nem tartom célszerűtlennek a ftdő kollegáimnak magas figyelmét a nálam kitünően bevált gyógyoszerre „apostatakré részére” felhívni. Hitközsegekben — lévén ez vegyes vallási hely — évenként 10—15 apostata fordult elő. Kerestem, kutattam az indító okot, találtam is eleget, de egy se volt az igazi: „házi béke miatt”, „reformatusok neveltek”, „házassággért”, „jó barátaim evangélikusok”, „mester ember vagyok, azoktól élek”, „kath. pap nem lehettem, hát leszek lutheránus pap” stb. . . . mindent mondtak, csak azt nem, „hogy meggyőződtem”. . . . Mikor 1901-ben kegyes főpásztorunk nálunk járt az apostatakré könyvébe ezeket írta: „Kérem Istenet, hogy szünjék meg a hitagyás”. . . . Úgy látszik kegyes Atyánk imája fogékonyabb volt az enyémmel. Megszünt. . . . de hogyan? Imádkoztam is, de — most jön az orvosos: valahányszor csak valaki bejelentette hitagyását, a reá következő vasárnapon a szökekről ezeket vagy ehez hasonlókat hirdetem:

„Kedves hiveim! N. N. hely. iparos a mi nap 2 tanúval nálam megjelent, és kijelentette, hogy lutheránus vagy reformatus lesz.

Kötelességem veletek ezt tudatni, azért hadd tudjátok meg, kik szakadnak el Jézus egyházától, ki lesz hűtlen azon zászlóhoz, mely alatt eddig harcolt.”

Mikor az első hirdetés meg volt, hiveim a volt kath. meszárosokhoz nem mentek vásárolni, sőt kerültek a barátságát stb. 1901. óta még volt egy apostazia, de ezzel bevégződött. Hogy miért? Hiveim szavaival felelek: „Istenem, a szégyen ölné meg, ha a szökekről kihirdetnék, hogy valamelyik rokonom elhagyta vallását vagy ha tudtam volna, hogy a tisztelendő kipredikál, mert lutheránus lettem, sohasé tettem volna” — vagy: „no ne féljen tisztelendő úr, nem hagyja el senki vallását, mert attól tartanak, mint mondta is, hogy mindenkit kihirdet, ki vallását elhagyja.”

Pasztoralisban erről ugyan nem olvastam, de nálam bevált és mint jó gyógyoszer ajánlom k. paptársaim figyelmébe. Szégyen ugyan az apostatára, de gyógyoszer és intő példa a hívőre.

Directorium. Schematismus.

Mielőtt e két könyvről leírnám, a mit akarok, megjegyzem, hogy én senkit sérteni, rendre utasítani, vagy tanítani nem akarok. Mindez céltom nem lehet, mert mindkét könyvet sokkal nagyobb emberek állítják össze, mint jó magam, de meg jogom sincs arra, hogy bírálatot is mondjak róluk. Teendő megjegyzéseim tehát inkább kéréssek párosulnak, és ha e könyvek tökéletesebbé tétele is valami, úgy csak is ezt célozzák.

Úgy tudom, hogy talán az alesik-kászoni esperesi kerület papsága koronagyűlésileg kérte meg a Püspök urat, hogy az újabban elrendelt relációk is rendes szám alatt a Directoriumban legyenek kitüntetve. Az erre indító okokat bárki is láthatja. Egyetlen ok is elég, hogy legalább így a papság nem feleli el beküldeni. Egyik már van jelezve, de az is szám nélkül, a másik még szám nélkül sincsen. Miért? Hiszen, hogy a Directoriumban előírt relációk száma 20 legyen, és sem több, sem kevesebb, az nincsen a sz. írásban, sem a hagyományban, sem zsinati határozatban.

Midőn a közizagatás egyszerűsítése napi rendben volt, az Alkotmányban én is hozzá szoltam. Bizonyára azért sikerült ilyen ügyesen.

Akkor említettem, hogy nálunk is lehetne egyszerűsíteni. Értettem ezt a relációkról. Nem sok az egész. Úgy, hogy az egész évből 2 napnál 3-nál többet nem kíván a jelenben XX. de tényleg leendő XXII. reláció sem, de tanult és okos emberek fölösleges munkát miért végezzenek? Pl. az iskolás gyermekek számát 3-szor kell egy évben az eddigiek szerint kimutatni. A tanító képzését stb. ma már tisztán fölösleges. És még van ilyen a relációk között.

A XIII. sz. reláció minden évben, minden plebániáról betérjesztetik. Mi az oka még is, hogy a Schematismus hemzseg a hibáktól? Miért nem javíthatnak ki a hibák? Sok papnak életkora, miképpen előbb valamikor hibásan volt beírva, a mostaniban is úgy maradt, bár az illető a helyes adatot közölte. Az utolsó posta, a telegráfállomás sok helyen változott, de még mindig az alahuzva betérjesztett helyes adat ellenére, a régi, a helytelen van ma is. Ugyanazon falúnak vagy városnak lélekszáma pedig két helyen különböző. Ha a helyes adatokat a készítők fel nem használja, akkor fölösleges a reláció és talán a Schematismus is.

(Közölték e felszólalást, mert tényleg a felsorolt hibák megvannak s mert a felsoroltakon kívül még sok más is van. Szerk.)

Az állami tanítók kántorságáról.

— Válaszúl a „Nyilt kérdésre.” —

Ez az egyházi, templomi ügy méltán megérdemli, hogy vele e lap hasábjain érdemileg foglalkozzunk, nem azért, hogy személyes kérdéseket hozzunk nyilvánosságra, hanem azért, hogy a kötelezettségeket megállapíthassuk az egyházi és vallásos élet gyarapodására és emelésére.

Tény, szomorú tény, hogy az állami iskolák szaporodásával napról-napra mind több és több ügy nevezhető „állami tanító”-kántorokkal találkozzunk; s mivel az eddigi róm. kath. kántortanítói intézménynél újabb keletű, azért legtöbb helyt több-kevesebb surlódást idéz elő a kántori funkciók teljesítésére nézve. A papok azzal panaszkodnak, hogy az ilyen kántor urak nem akarnak rendesen orgonálni, szégyelnek tetejére járni és az utcákon énekelni, nem akarják a papot a beteghez követni, nem akarnak harangozni, nem viseltetnek a pap iránt mint kántori alattvalók a kellő tisztelettel. A hívek is sok helyt zúgolódnak, hogy a „tanító úr” kántori mívoltában nem énekel eleget a temetésnél. Sőt e sorok papi írójának még az az esete is megtörtént, hogy midőn az áll. tanító mint kántor még vasárnapokon is rendetlenül járt orgonálni, az egyháztanács felszólította a tanítót pontos orgonálásra s a tanító azt felelte, hogy az egyháztanács illetékelen rá nézve rendelkezni. S megtörtént e sorok írójával, hogy midőn a nyári szünidő beálltával a különben szépen honorált tanítókántor a hétéknapokon nem kezdett orgonálni, felszólította az orgonálásra, a tanító azt felelte, hogy nekim most nagy vakációja van — s sétált a mise alatt. Hogy mással is történt meg ilyesmi, fogadni mernék rá, mert egy paptársam hivatalosszám alatt tett is kérdést hozzám, hogy hasonló esetben lévén, az egyházi pontos szolgálat érdekében mit kellene neki is tennie.

Mindezzel én nem azt akarom mondani, hogy minden állami tanító ilyen bujkáló kántor lenne. Van hála Istennek az állami tanítók között is több vallásos buzgósgú kántor, kit nem annyira a több vagy kevesebb honorarium, mint

* Erre vonatkozólag több hozzászólást kaptunk, de körülbelül valamennyien megegyeznek a lényegesenben, melyeket legtalálhatóbban a fenti közlemény fejt ki, miért is a kérdés végleges tisztázására ezt adjuk közre.
Szerk.

inkább a szent lelkesedés, a kötelességérzet vezeti az orgonához, nem pedig az az illetlen, érdekhajlás, nemtelen gondolkozásmód, hogy orgonálok, mert a plebánus úr is többször meghívástalához, többször megkínál pincéjéből stb. Szent Isten, hát a kántor azért kántor, hogy a honorárium mellett még a pap is megfizesse a kötelességkivánta orgonálist! . . .

De nem folytatom ily általánosságban; inkább áttérek a „Nyílt kérdés” lényegére és céljaira, hogy mire kötelesek az ilyen „állami tanító”-kántorok. A fentebbieket csak azért becsajítottam előre, hogy ezekkel bebizonyítsam, hogy efféle ügyeket én is tárgyaltam és tisztáztam s ily van címem nekem is a kérdéshez elég illetékesen hozzászólni.

En részemről háromféle esetet különböztetek meg: 1) az iskola-államosítás vagy az egyház beleegyezésével, 2) vagy az egyház megkérdezése nélkül történik, 3) vagy pedig a kincstári kántortanító államosításával.

Lássuk ezeket rendre.

Ad 1). Ha az államosítás az egyház tudatával vagy beleegyezésével történt, az átadás alkalmával az okos lelkész mindenesetre kikötötte, hogy egy róm. kath. tanító köteles legyen a kántorságot végezni a felajánlott több vagy kevesebb kántori díjért. Ez esetben könnyű az ügyet tisztázni és rendbehozni: az írásbeli kikötés az irányadó. A mely pap egy róm. kath. iskola államosítása alkalmával a kántorságot rendezni elmulasztotta: az méltó arra, hogy a rendes kántori díj utánfizetésére az egyházi főhatóság által elmarasztaltassék, mert sok kellemetlenséget és bajt szerzett ez által plebániájának. A miniszterium ily esetekben a legszívesebben kötelezi egyik áll. tanítót a legmérsékeltbb honorarium mellett is a kántori teendő végzésére, úgy hogy kikötés esetében, ha az ilyen tanítója a kikötött kántori teendőket az iskola időn kívül nem teljesíténé, az ilyen feljelentés esetében rendre-utásítja, sőt hanyagság esetén még át is helyezi a vallásosság érdekében. Ha tehát az ilyen tanító nem végezné pontosan a kántori teendőket, először barátságos előszóval, másodsor hivatalos írással figyelmeztetendő, s szükség esetén a püsp. hatóságnak bejelentendő, mely aztán vagy a kinevezett kántorával, vagy a magas miniszteriummal rendbe hozza a rendetlen kántorságot.

Ad 2.) Ha az állami iskola az egyház beleegyezése nélkül létesül, akkor a lelkész vagy a tanítóval magával intézi el a kántorságot, ha róm. kath. vallású, vagy a püsp. hatóság útján kéri a miniszteriumot, hogy gondoskodjék áthelyezés folytán egy róm. kath. vallású tanítóról s ekkor a pályázatba ezen feltétellel is beletendő a tanfelügyelőség útján. Ilyenkor a lelkész pontonról pontra tegye bele a feltételeket minden egyes kántori teendőre nézve, mert a mely tanító megfolyamodja a tanítói állást, az esekély díj mellett és az állás kedvéért szívesen vállalkozik az összes kijelölt kántori funkciókra is. Ha pedig az ilyen kántori állomást már szervezte találja a pap, kérje elő a tanítótól a kántorságra vonatkozó püsp. kinevezését s mivel az összes kántori funkciók elvégzésére vonatkozik, járjon el vele szemben annak értelmében, ha szükségét látja még a püsp. hatóság igénybe vételével is. Ha pedig a papelőd, vagy az egyháztanács által lett felfogadva, úgy a felfogadás pontjai szerint járjon el, vagy az egyházi hatóság előleges megkérdezése és útmutatása szerint igyekezzen rajta változtatni esetleges tanítóváltás esetén, vagy indokolt kérelmezés által.

Ad 3). A régi kincstári kántortanítókat államosítása esetén a püspöki hatóság korán felkérendő, hogy a miniszteriummal vagy a kincstárral egyezkedjék a kántoriügy rendezése végett s a püspöki tekintély mindent a legjobban tud elrendezni ott fenn, hol a magunkféle kis emberekkel a magas patronus szöbe sem igen áll. Kincstári helyeken mindenféle ügy eskák a püsp. hatóság útján intézhető el a legjobban.

Végül is a saját tapasztalatomból egy néhány szabályt állítok fel az efféle kántori ügyek rendbetartására és rendbehozatalára:

a) Minden lelkész az isteni tiszteletek tartásában rendes órát tartson, hogy kántor, sekrestyés, harangozó ne panaszkodhassanak rendtelenségről;

b) a legelső rendtelenség esetén a lelkész bőlezen intézkedjék annak megszűnése végett;

c) a stólakra nézve vezessen hivatalos stólakönyvet s ezzel kézbesítse az illethekeket;

d) ha egyik-másik, főképp a kántor hétköznapiakon a miséről kimaradást kérne, ne legyen vele szemben könyörtelen, de a kántori kimaradások se legyenek gyakoriak, mert a nép könnyen úgy okosodik, hogy ha még a kántor se orgonál a fizetésért, miért menjek én, fizetés nélkül, a templomba.

e) a püsp. kántori kinevezésben említett kántori funkciók, teendők alatt a hétköznapi mise alatti orgonálás is benne foglaltatik, mert ha a pap köteles a hívekért a hívek részére misézni, a kántor is köteles az ő lelki épülésükre orgonálni.

f) az isteni tiszteletek az iskolai előadások idején kívül tartassanak a miniszter szerint is.

Győző.

H I R E K.

— **Ő szentsége X. Pius pápa** örvendetes megválasztatása alkalmából ünnepélyes hálaadó isteni tisztelet volt folyó hó 7-én a székesegyházban, melyen a különböző hivatalok, katonaság és nagyszámu közönség vett részt. Az isteni tiszteletet Imets F. Jákó apát-kanonok tartotta díszes aszisztenciával.

— **Személyi hírek.** Imets F. Jákó apát-kanonok Málnásfürdőre utazott. Gergely Ignác és Zomora Dániel kanonokok haza érkeztek. Dr. Lupsa Áron püspöki titkár Lugosról a magyar nyelv tökéletes elsajátítása végett a püspöki aulában tartózkodik.

Kinevezés. Döri Ernő kecskeméti okl. tanító és segéd kántor Sárpatakra ideiglenes minőségben k.-tanítónak kinevezett. Barabás Róza okl. tanítónő Gyergyóremet rendes tanítónői állásában véglegesítést nyert.

— **A valódi szomorú jelentések.** Bennszülött embertől kaptuk az alábbi sorokat, melyek élénk világot vetnek a tiszta kath. Csíknak lelki életére, hitbeli meggyőződésére. Közöljük e sorokat azért, hogy a kiket ille, igyekezzenek a bajokon segíteni addig, a míg nem késő: „Mit nevez a társadalom szomorú jelentésnek azt mindnyájan tudjuk. Nem is akarom ezt fejtegetni; a haszon utánnak a nyomdászoké, a bánat, mert a halál mindenütt ezt okoz, a gyászoló családe.

Csíknak a közelebbi években nevezetes halottjai voltak. Nincs is büszkeségre ok benne, de annélkül is mondok, hogy a halottokról gyászjelentést én is kaptam. A csíki intelligenciának azonban, fájdalom, mint a bánfianus politikában és közigazgatásban, mindenben ki kell tennie, kitűnik hát ebben is. Olvastam más megyebeli nagyságokról is gyász jelentést, de azok-

bán nem találkoztam a nálunk divatozó jelenségekkel. Mik ezek?

Előbbin is nálunk gyakran megtörténik, hogy a haldokló, vagy mondjuk beteg úri ember az Istennel való kibékülés szükségét nem igen érzi, arról tudni nem akar. Egy fiatal székely embert a plebánus egész heten át napjában többször meglátogatott el célból, de sikertelenül — gyónás nélkül meghalt. Hogy is ne, hiszen ő jogot végzett. Egy másiknál meg elbizakodott neje nem is engedte a gyónást emlegetni, nehogy beteg férje rázkódást szenvedjen, és rosszabbul legyen a halál gondolatára. Meghalt gyónás nélkül. A gyászjelentésben pedig hangzik vala hogy „a kedves, jó, stb. N. X. az Urban elhunyt.”

És most megjegyezhetem azt is, hogy a jelentésben többször még az „Ur” ne fordul elő, nem hogy az Isten szent neve. Hát engedjék meg t. uraim legalább azt állitanom az ilyen halálról, hogy kétes az, valjon az Urban történt! Hátha még az illetőnek élete sem nyujterre nézve reményt. Egy harmadiknál nagy titkosan elvégezték a gyónást, utolsó kenet feladást, de azt már szegyenlették talán jelezni a gyászjelentésben. Mondjuk a jobbat, kifeleddtek, mert ez is az Urban hunyt el. A temetési szertartást pedig lehetőleg halkán és nagyon röviden kell végezni, nehogy a gyászoló nagyságok a circumderunt megindítá hangjai alatt göresöket kapjanak. A temetés csak delután történik, mert kondolealni kell és a halottas mise az uri publikumnak unalmas, ideje ninesen reá. Más nap pedig csak néhányan jelennek meg azon: a virasztóban a kártya és bor mellett talán többen, ha rövid időre is.

Ime Csíkbán egy úri ember temetésének lefolyása és gyászjelentése. Valóban modern. Málhol nem restellik kibékülni az Istennel, s ezt jelezni a gyászjelentésben. Mi szegyenljük a jó Istent említeni, pedig a halálban csak ő könyörülhet; ott minden nagyságnak vége, ott a mit mi elhanyagolunk és megvetünk, a vallás vigasztal, az Isten irgalma, az anyaszentegyház imája, és a szent mise minden. Ha e külső jelenségekről a belsőre következtetünk, akkor a halotti jelentések valóban szomorú, valóban gyászjelentések.

Pesszimizta.

— **A kudzsiri r. k. egyházközség** gondnoksága nyilvános hálás köszönetet mond Lázár Móric ottani plebánusnak nagylelkű áldozatkészégért, melylyel a templom belsejét rendbehozta és csinosította. A plebánus úr ugyanis az oltárt, a szószeket, Jezus Szent Szive oszlopát, a Lourdesi Szűz szobrának állványát egészen újra festette és aranyoztatta, mely tényével híveit nagyon megörvendeztette.

— **A Második Kerestény-Szociális Kurzus programja.** Augusztus 17. Hétfő: Dél-eltő 9 órákor. Szentmise az egyetemi templomban. Dél-eltő 10 órákor. Előadások a Katholikus Kör disztermében (IV. Molnár-utca 11. sz.) 1. Megnyitó beszéd. Mondja dr. Giesswein Sándor kanonok. 2. Kerestény szociálisizmus és a kerestény szociális kurzusok. Mailáth József gróf. 3. A falu védelme. Helvey Lajos dr. Delután 3 órákor. 1. Mezei munkások egyesületei. Virágh István tanár. 2. A háziipari társadalmi, gazdasági fontosság. Vaszary Mihály primási bányafelügyelő. 3. A telepítés és parcellázás. Ernszt Sándor dr. orsz. képviselő. Este összejövetel a Budapesti Katholikus Népköri.

Augusztus 18-án kedden. Reggel 8 órákor: Szentmise az egyetemi templomban. Fel-sége apostoli királyunk születése napja alkalmából. Dél-eltő 9 órákor: 1. Szövetkezeti ügy. Ker. fogyasztási szövetkezetek. Dr. Vildfeuer Károly, a ker. szövetkezeti központ igazgatója. 2. Takarékmegtartás. Ifj. Weninger Mátys, fő-

apátsági gazdatiszt. 3. A kivándorlás. Dr. Szilvek Lajos, teológiai tanár. 4. A romániai kivándorlás. Páll Albert gyergyó-alfalvi erdély-egyházmegyéinkbeli katolikus tanító. Delután 3 órákor: 1. Katolikus ifjúsági egyesületek fahim. Esztergályos József mecsei katolikus tanító. 2. Városi ifjúsági egyesületek Pokorny Emánuel dr. 3. Katolikus legényegyesületek. Erdősi Károly. Este összejövetel a Katolikus Központi Legényegyesületben. Augusztus 19-én, szerdán: Reggel 8 órákor: 1. Munkásegyséletek. Giesswein Sándor dr., kanonok. 2. Ingyenes jogvédelem. Herényi Jenő dr., ügyvéd. 3. Egyesületek munkások és családleányok számára. Bundala Mihály, pápai kamárás. 4. A munkások állapota Magyarországon. (Bérvizonyok. Vasárnapi munkaszünet. Sztrájkok.) Nottér Antal dr. Delután 3 órákor: 1. Munkanélküliség és munkaközvetítés. Munkanélküliség elleni biztosítás. Frey János dr. 2. Védekezés az alkoholizmus ellen. Kirschnek Ödön. 3. A jó sajtó terjesztése. Antiszocialista irodalom. Bonitz Ferencz lapszerkesztő. Este a kereszény munkások ünnepe és az első budapesti keresztény munkásegységet megalakulása. A keresztény szociális kurzus ügyében a jelentkezések és minden megkeresések a katolikus egyesületek Orsz. Szövetségének irodájához küldendők. (Budapest, IV., Molnár-utca 11.) Jelentkezési határidő: augusztus 10-ike. A kurzus ideje alatt a tanítók és növendékpapok ingyen lakásban és ellátásban részesülnek.

Korond fürdő.

Korond a székelyföld e páratlan gyógyító fürdője hova tovább mind szélesebb körben lesz ismeretes és keresett, miért is nem érdektelen e helyről egyetmást olvasóinknak tájékozásul elmondani.

Most egy éve az országos közegészségi egyesület kolozsvári fiókjának tudós tanárai tanulmányi utat tettek Erdély nevezetesebb fürdőiben és így Korondon is. Ezen szakszerű tapasztalatokat közre adta egy becses munkában. Korond nemcsak sokoldalú és páratlan gyógytényezőivel tünt ki, hanem első helyen áll úgy rend, tisztaság és kényelem tekintetében is. Igen természetes, hogy e mérvadó, alapos, rég nélkülözött megbízható munka nem maradhatott eredmény nélkül. Szóval élénk, kedvtől pezsgő élet uralkodik Korond fürdőn. Reggel, delután kitűnő cigány zene mellett isszák e páratlan vasas vizet, frissen fejt kecsketejjel és külön kefirrel fűszerezve, reggeli után a fürdés megszokott meleg vasas szénasavas és külön sósfürdőben a 14 fokos vasas lóbogó és külön unikumnak jelzett szénasavas hideg sósfürdőben. E sósfürdő Dr. Riegler egyetemi orvos-tanár állítása szerint olyan természeti türelem, amelynek a világon nincsen párja magás szénas tartalma és tömör sós volta miatt. Ezen felül a helynek egyenletes kilmája, fenyves és lombos fák sűrű változata, balzsamként hatnak a gyenge idegekre és magok a vendégek örömmel észlelik egymáson a kézzelfogható javulást. E gyógyhely irigyei üzletszerűen terjesztik a hamis híreket még a közeli vasúti állomásokon is, hogy e helynek csak nehéz betegek vannak, a mi roszindulatú koholmány, csak úgy munkában van a 2 tenisz grand, miként a két orosz kugli és más társasjátékok, mint bárhol, a melyek ép izmokat igényelnek. Naponta meg vannak a nagy kirándulások a Firtos hegy, Hulló kő, Atyhá falu, Bonis pince a parajdi sóbányák stb. A zongoraterem csak úgy cseng az iskolázott hangtól, fel-

váltva társasestélyek, összejövetelek, vasárnap bálók és élvezettel teljes hangversenyek.

Sok itt az orvos, az ügyvéd, a tanító és tanítónőktől fel az egyetemi tanárig, pap, kereskedő, földbirtokos és iparos, katona mind egy társaságba olvadva kedélyesen rang és mód különbség nélkül. Örömmel konstataljuk, hogy nem szükség a külföldre mennünk s ha ez így tart, Korond maholnap a leglátogatottabb fürdője lesz a Székelyföldnek, e magyar Schweineknak. A tulajdonos elhatározta a jövő időnyre egy új kényelmes vendéglővel, kávéházzal és gyógyteremmel meglepni a vendégeit, szaporítva a kényelmes lakrészeket. E hely, melyet Gáspár Gyula jelenlegi tulajdonos előtt 10 évvel a végenyszert szeléről hívott életre, tanúsága annak, hogy ügybuzgósággal okszerűen ily rövidke idő alatt is hová lehet fejleszteni e valóban terhes és küzdelmekkel teljes fürdőüveget.

CSARNOK.

A kakuk.

Irtá: Révui Károly.

Sebb májüst már képzelni sem kellett. A cseresnyefák teljes pompájukban virágoztak. Egyik barackfa elkésett, piros virágja messzire kitént a kert emelkedett pontján. Buja fű lepte el a mesgyét. A kék harangvirág, a sárga szattyu s a rozsdavörös kigyószisz harmatos fejét ingatta az enyhe reggeli szélben. Méhzümmögés, lepke suhogás mindenfelé. A madarak egész hadserege fölvonult a szép május elsejének üdvözlétere. Daltól zengett a kert és mező. Az ég olyan tiszta volt: mintha egy világoskék selyem fátyollal lett volna betakarva. A nap mosolygó arcával emelkedett az ég peremén s olvasztott arannyal öntötte végig a kék selyem takarót. Onnan alácsurogva behintette a fák buja zöld leveleit. Az árnyék hanyat-homlok sietett a közeli bükkerdő sűrű lombjai közé s ott az iszagalaggal s vad szeder indáival behalózott fák mögött csöndesen elbujt. Oda nem hat a napsugár, ott utól nem éri őt, habortlanul leskelődhetik a beálló alkonytig, hogy akkor ismét néztelen, óvatos léptekkel előbujjon s kúnt a sikon újra átvegye csöndes, szendörgő birodalmát.

A hegyi patak locsogva tört elő a bükkös erdő vágásából s a mint kiért a rétre, megcsöndesedve kezdett ringatózni a kavicsos mederben s az édes napsugárban melengette párolgó kristály habjait. A réten már nem sietett. Partjain a golyahír aranyos szirmai intettek tükrébe s bele-bele hajtván az álomtól még nehéz fejüket, felüldülve emeltek ismét föl s ezernyi kis gyöngyszemet pergettek alá a fenyves levelekre. Egy kis süldönyűl kiszaladt a vetésből. Hegyesre tartott fülekkel hallgatózott egy ideig, azután hamis ugrással befutott a szomszédos lucernába. Nyomban utána egy nagy fehérszőrű kandur bujt ki a vetésből s hosszúra elnyúlt testtel meglapult a göröngyök mellett. Valószínűleg kikerülte figyelmetlén a bükkös szélén kipécézett fekete tábla fehér betűkkel:

„Tilos a vadászati!”

Az öreg Fekete László kilépett kis házikójából; megállott a kert virágos fái alatt, s tele szívta magába az édes, mámorító illatot. Végzetlen öröm és meglepődés sugárzott arcáról. A szomszéd Lincsar Mátyás házában még teljes volt a csönd. Úgy látszott, hogy még mindnyájan az édes-delejes reggeli álm karja közt szenderegtek, csak a „Fruska” nyújtózkodott a küszöb előtt s melengedte bundáját a napsugárban. Valahol a távoiban, a bükkös déli

oldalán megszólalt a kakuk, s szakadatlanul kiáltozta: kakuk! kakuk! kakuk!

— Istenem! Istenem! — szólt az öreg Fekete meghatottsággal. — szól a kakuk! Áldalak téged menybeli Jóság, hogy megadtad nekem újra ezt! Ismét hallok kakukszót!

Aztán levette kalapját, s csöndes áhitattal keresztet vetett magára.

— De hát ha még ide jönne az én kertembe! s nekem szólana a madár? Ki tudja? talán utójára ebben az életben! Hátha ide esalnám? Bohó madár az! eljön a hívó szóra, akármilyen messziről; azt hiszi, hogy szerető párja hívogatja őt egy édes esokra!

Hivogatni kezdte. Utánozta a kakukszót, úgy mint a hagyomány a pajkos gyermekek csalogatják a hiszékeny madarat. — Kakuk! kakuk! — kiáltozta az öreg, figyelve nézett a kert fái közt röpködő madarakra. Egyszerre suhogást hallott. A bohó madár villámgyorsan közeledett, s pár lépésnyire tőle rászállott egy cseresznye-fára, s vígan kezdett kiáltozni: kakuk! kakuk! kakuk! De ebben a pillanathban lövés dördült el s a szégyen madár holtan bukkott a földre, estében bevérezve a cseresznye fehér virágát.

Fekete László meredten nézett a szálló füst irányába. Ott állott szomszédja Lincsar Mátyás fegyverrel kezében, s kacagva nézte a földön vergődő szégyen madarat. Mintha megnémult volna, nem tudott egy szót sem kiejteni remegő ajakán. Végre a köny előtört szeméből, reszkető hangon szólt szomszédjának:

— Úgy áldjon meg az Isten Mátyás, a milyen becsületesen escelekedtél! Ne legyen több tavaszod, mint a hanyat ez a kakuk szözlött!

— Hiszen csak három kiáltott, — kacagott tovább is Mátyás — a harmadik szóra már leszedtem a fáról!

— Nohát az Uristen ne is adjon háromnál több tavaszt néked! Büntesse meg a te rossz lelkedet! Hát mit vétett neked az a szégyen madár? Bántott-e az valakit? Tett-e kárt valakiben? En hivatam ide csalogató szóval s halát akartam adni az Istennek, a miért a mai napot megérnem engedte. Talán az utolsó ebben az életben! S te gyilkos fegyverrel kioltottad az életet az ártatlan madárnak! Úgy áldjon meg az Isten!

— Ne átkozódjál László! Egy hitvány madárért nem fog az Uristen haragot tartani! Azzal kacagva befordult a házba.

Az öreg Fekete oda ment a cseresznyefa alá, kezébe vette a még meleg madarat s gyöngéden szívéhez szoritotta. Próbálta élesztgetni, de mind hiába. Fényes kis fekete szemével rápillantott még egyszer-kétszer az örege, aztán lehunyta a szemét örökre. A köny — mint a zápor — hullott az öreg ember szeméből.

Aztán gödröt ásott a fa tövével, telehintette a cseresznyevirág hullongó illatos szirmaival s mély bánattal szívében elföldelte. Még egy imát is mondott az ártatlanul legyilkolt madárföltt.

Igen! ártatlan! és Mátyás egy szörnyű gyilkos!

Gondolkodott. Első sorban is ő maga hibás, mert ő esalta oda hamis kakukolással a madarat s az esztelen állat oda jött, mert szerető párját hitte ott találni. De aztán nagy bűnös Lincsar Mátyás szomszéd! Gyilkos, akár csak embert ölt volna! De még nagyobb lelketlenség, mert védtelen állatot ölt meg. Nem! ezt nem bocsájta meg Mátyásnak sem Isten, sem ember. Ezért lakolnia kell!

Erős felháborodás tartotta Fekete uram lelkét megszállva; s a harag még jobban elragadta, mikor a feje fölött a cseresznye virágról egy esőpp vér hullott alá könnyes arcára. Úgy tetet neki, hogy vége van a szép május elsejének! Mintha sötét gyászba borult volna az egész

világ! Nem gyönyörködtette őt a fakadó lomb, a viráglattól terhes lég, a mosolygó napsugár. Az ő lelke őszinte, mely gyászba merült.

Lassú, vontatott léptekkel fordult vissza kertjéből s bement kis házikójába. Az ajtóból még egyszer átnézett a Lincésár Mátvás udvarára s botját fölemelve, megfenyegette a rozslékű szomszédot.

Mely esőnd borult a kertre, mint a temetés után a temetőre . . .

. . . Csak a cseresznya hullatta tovább is az illatos fehér szirmokat s lassan-lassan behintette a szegény kakuk fölhantolt sírját.

Éppen három esztendő telt el a kakuk halála óta. Nagy idő három év! Sok mindent el lehet felejteni ezalatt! Ismét beköszöntött a hübbajos május elseje. A természet ragyogó pompájával ünnepelte a tavasz legszebb napját. A kert fái ismét tele voltak virággal, a mezőn bársonyos szőnyeget simogatott a májusi balzsamos szellő.

Az öreg Fekete ismét ott állott a virágos fák alatt, s hallgatta édesdeden a madarak eszegeését, a méhek zümmögését. Olykor-olykor átnézett a sövénykerítésen Lincésár Mátvás szomszédjának udvarára, mintha valakit kerestek volna szemei. Egyszer aztán meglátta a szomszéd legény fiát, a Pálit.

— Te Pali, hogyan van az édesapád?

— Nagy beteg! Az éjszaka azt hittük már meg is hal!

— Szegény Mátvás! — sóhajtott Fekete uram, — igaz szívemből sajnálom!

— Minduntalan félre beszél; az éjszaka is azt mondta, hogy neki csak a mai szent napot szabad megérnie, aztán elmegy oda, a hol örö-

kös tavasz van. Most meg mindazon van, hogy hozzuk ki a kertbe ágyastól, hadd szívjon egy kis virágillatot magába, itt akar a kertben elaludni örökre.

— Hát hozzátok ki, ha úgy kívánja, hátha a jó tavaszi levegő erőt ad neki s az Isten meghosszabbítja életét.

— Kihoznók, ha kelmed is segítene. Szegény édes anyám már kidőlt a fáradtságtól; három hét óta sem éjjele, sem nappala nimesen. Nem tudjuk a nehéz embert ketten kihozni. Jöjjön hát kend is, tegyük ki ide szegényt a cseresznya alá, ugysis mindig ide kívánczok!

Fekete uram szomorúan bölinggatta fejét s lassan átnézett a szomszédhoz: fölemelték Pálival a beteg ágyát s csöndesen kihozták a ferdibe borult cseresznya alá. A lábbeteg fölnyitotta bágyadt szemét s hálásán tekintett szomszédjára.

Ényhe reggeli szellő zizegett a fák lombjai közt s a beteg arcára hintette a cseresznye fehér virágát.

Csönd volt, csak a beteg nehéz szaggatott lélekzete hallatszott. Egyszer csak a bükkös erdőben megszólalt a kakuk.

A beteg fölnyitotta szemét, arcán lázas pirgyuladt ki, fölakart emelkedni ágyából, de erőlenül roskadt megint vissza. Megfogta forró kezével Fekete uram kezét s csöndes sutogó hangon mondta:

— Istenem! Istenem! de szépen szól a kakuk, mintha a menyországból hallanám a hangját!

— Istenem! ha itt az én kertemben szólna!

— Ne busulj Mátvás — vigasztalta Fekete uram, — fog az itt is szólni, ha én akarom; ide esalom a hangommal.

S azzal elkezdte a kakukszót utánozni.

Egy-két kakukolásra sebes röpüléssel jött a madár a bükkösből s alig pár lépésnyire tőlük leszállt egy fára s ott teljes erővel kezdett kakukolni. Lincésár Mátvás önkívületben emelkedett fel ágyáról kezével a madár felé intgetett, ajkai érthetetlen szokat rebegtek. Egyszerre aztán halálos sápadtság futott végig arcán, visszadőlött párnáira, édes mosoly játszadozott reszkető ajakán, szemeit lehunyta s egy mély sóhajjal elaludt örökre. Az utolsó kakuk szót már a túlvilágon hallgatta. Ki tudja? Nem várta-e őt ott a három év előtt meggyilkolt madár édes bájos kakukszóval?

. . . A kertbe esalt kakuk pedig vígan üdvözölte tovább is a május elsejét s tizszer-huszszer egymásután kiáltotta: kakuk! kakuk! kakuk! . . .

Pályázatok.

Sz. 1427—1903.

Pályázat két tanítói állásra.

A kolozsvári róm. kath. lyceumi elemi iskolánál megüresedett két tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Évi jövedelme következő részletekből áll: a) készpénzfizetés 960 K., b) lakpénz 240 K., c) 100 K. ötdéves korpótlék, d) mintegy 300 K. tandíjostalék. Pályázni kívánók keresztlevelettel, tanítói oklevéllel és eddigi szolgálataikat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat **f. é. augusztus havá 21-ig** a kolozsvári róm. kath. iskolaszék elnökségéhez címezve nyújthatják be.

Kolozsvárt, 1903. július 31-én.

Biró Béla,
apát plebános.

HIRDETÉSEKET JUTÁNYOS ÁRBAN KÖZÖL E LAP KIADÓHIVATALA.

FELETTE FONTOS

minden mezőgazdára, minden állattulajdonosra, minden juh- és sertésenyészőre s minden kiskgazdára! „Miként hizlalom fel gyorsan sertéseimet?” „Miként lesz marhám gyorsan piac-képes?” „Miként gyorsíthatom ökreim bizalmát?” „Mely szerel érem el teheneimnél és keeskeimnél a jobb tejet és nagyobb tejelést?” „Mivel mozditom elő növendék marhám gyors felnövést?” „Mit kell használnom, hogy marhám mindig egészséges legyen?”

Ez csak az által érhető el, ha a takarmány vagy ital mellé védjeggyel ellátott, törvényesen védett, sokoldalulag kipróbált s a legmagasabb kitüntetésekben részesített

Regensburgi „Étvágy” takarmányfűszer

vogyítottik

A költsége ennek igen csekély és dusan visszatérül. Kapható minden nevesebb kereskedésben, vagy egyenest a cégnél:

MEISE LAJOS
mezőgazdasági készítmények gyára

————— SZÁSZSEBES. —————

Tájékoztató füzetek és utasítás ingyen kétküldve. Raktárak minden oly községben, hol még eddig nincsenek, felállíthatnak, mire névze sziveskedjék egyenest a fenti céghez fordulni.

Főraktár Gyulafehérvárt:

SCHLESINGER TESTVÉREK üzletében, Novák Ferencz-tér.

PAPP GYÖRGY KÖNYVNYOMDÁJA

GYULAFEHÉRVÁRT.

ZELJESEN UJONNAN BERENDEZETT KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZÉS.
KÖNYVKÖZÉSZETI MŰHELYVEL KAPCSOLATBAN.

— 2. cz.!

— A kor követelményei előtt meghajolva, és a nyomdát igénylő közönség iránti előzettségéből is — Isten segédelmével és úgyszerető úri emberek, nemeslelkű felebarátok támogatásával — **UJ KÖNYVNYOMDÁT** rendeztem be, minél fogva azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a tipográphiától ma már oly sokat kívánó legfokozottabb feltételeknek is eleget tehetek.

— Könyvnyomdám változatos és nagymennyiségű modern betűfajokkal, szép-alakú szövegbetűkkel, többféle segédgépekkel és a könyvnyomtatáshoz megkívántató összes eszközökkel fel van szerelve, úgy, hogy bátran állíthatom, hogy erdélyi hazarésünkben kevés nyomda lehet felszerelés tekintetében ennél előbb való.

— De mindemellett ez a felszerelés csak alapjául szolgál egy nagy, minden versenyre képes könyvnyomdának, a mennyiben teljes erőmből arra fogok törekedni, hogy Isten segédelmével könyvnyomdámot újabb meg újabb eszközökkel erősítem, bővítem és a versenyre képessé fejlesszem.

— Nagyon természetes, hogy ezen szándékomat csakis úgy leszek képes megvalósítani, ha a t. közönség eddig tanúsított becses támogatásával ezután is szerencsésülten fog, — a mit remélve, és kérve, vállalatomat jóindulatába ajánlva, vagyok

— Gyulafehérvárt, 1903. június hó. — hazafias tisztelettel —

— PAPP GYÖRGY, könyvnyomdátó.

Tisztelettel ajánlom továbbá **KÖNYVKÖZTÉLEMET**, a hol is mindenféle könyvkötői munkákat elvállalok s azokat gyorsan, pontosan, tartósan és csinosan a legjutányosabb árrétt elkészítek.

Könyvnyomdám a következő állandó jellegű hetilapok és folyóiratok kiadásával van eddig megbízva: **Erdélyi Oltáregyleti Lap.** (Havi közlöny.) — **Közművelődés.** XXVI. évfolyamában. (Heti lap.) — **Alsófehérmegyei Tanügy.** (Havi közlöny.) — **Gyulafehérvári Hirlap.** XVII. évfolyamában. (Heti lap.)

TARTOS SZAGTALAN AZONNAL SZÁRAD

Csakis Christoph-féle lakot kerjünk!

AVÁLÓD

Christoph Lak

A LEGJOBB MAZÁLÓ ANYAG A PADLÓKRA

elhe tövé teszi, hogy a szobák mázolás alatti is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely az olajfestékeknek és az olajlakkok sajátja elkerülteketik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázálást. A palló nedves fagygyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázát, sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akárcsak az olajfesték fedi be a pallót s egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázálást, stb.; van azután:

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való

Csak fényt ad, emellegyva nem fedi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzetméter (2 közep nagyságú szobára való) 3 ft 90 kr. vagy 9¹/₂ márká

A közvetlen megrendelések minden városban ahol raktáron vannak ide küldendők — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cségre s a gyári jegyre, mivel azt a több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba

Cristoph Ferenc
a valódi szobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója.

FORAKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR
vaskereskedésében, GYULAFEHÉRVÁRT.

Használt tankönyvek bekötését a legolcsóbb árban eszközli Papp György könyvkötészete Gyulafehérvárt.

KLINK SÁNDOR, orgonaépítő

GYULAFEHÉRVÁRT.

Alólirott van szerencsem a helybeli és vidéki nagyerdemű közönséget és a főtisztelendő Egyházakat és iskolákat tisztelettel arról értesíteni, hogy Gyulafehérvárt, az erdélyi püspöki székvarosban megtelepedtem és hogy működésem terét az egész egyházmegyére kiterjesztve elvállalok a megyében bárhol levő templomi orgonák javítását, esetleg teljesen újból való felépítését, valamint minden szakmában vágó munkálatokat, nevezetesen harmonikumok, zongorák hangolását, szóval mindennemű hangszerek javítását vagy újonnan készítését.

Egyben tisztelettel kérem azon Főtisztelendő Egyházakat, melyek orgonáikat évi 20 korona díjért kezelteni és így jókarban tartatni ohajtják, kegyeskedjenek ebbeli b. szándékukat velem lehetőleg azonnal tudatni, hogy megbízatásomnak sorrend szerint eleget tessek.

Megkeresések, illetve megrendelések egyelőre PAPP GYÖRGY könyvnyomdájába címzendők Gyulafehérvárra.

Magamat becses pártfogásba ajánlván vagyok

mely tisztelettel

KLINK SÁNDOR,
orgona műépítész.

Az ezredéves Országos kiállításon kiállítási éremmel kitüntetve, kitűnő ízlésért és jeles munkáért.

CSUKA ANDRÁS

papi szobó, reverenda- és czimáda-készítő.

Az 1896. évi orsz. kiállításon a bíboros herceg-prímás rendelkezést allította ki. — 1877. óta készít papi és polgári ruhákat, birretum, pallium műczettimokat és czimádákat stb.

Budapest, IV. Papnövelde-u. 8. I. 11. ajtó II. ud.

Czegemet a t. papság figyelmébe ajánlom, törekvésem oda lesz irányulva, hogy megrendelőmet jutányos árak mellett pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által teljesen kielégítem.

Főpásztori körlevelek

csinos bekötését jutányos árért és gyorsan eszközli Papp György könyvnyomató intézetének könyvkötészeti osztálya, és Lelkészi hivatali nyomtatványok dús raktára Gyulafehérvárt.

Sürgöny cím: Papp György nyomató Gyulafehérvárt.

Sürgöny: Blaskovits. Sokszorosan kitüntetve

TEPLOM FESTÉS.

Első országos művészeti és iparművészeti kiállításra

Alapították 1887-ben.

Olajba oltárkép

magas centim.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szabadisz, továbbá előnyös név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknak szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem el

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
	18	25	40	55	95	120	180

Poichromozott fa-szobrok, aranyozott széllel

magas centim.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Kiadja: az Erdélyi Római Katolikus Irodalmi Társulat.

Nyomatott Papp György könyvnyomató intézetében Gyulafehérvárt

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprímás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolnai Festetich Tasziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlván. Az oktatást ő nagyméltósága Császá Gy. kálcsnai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszezés, eső által le nem mosható. Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón. Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak.